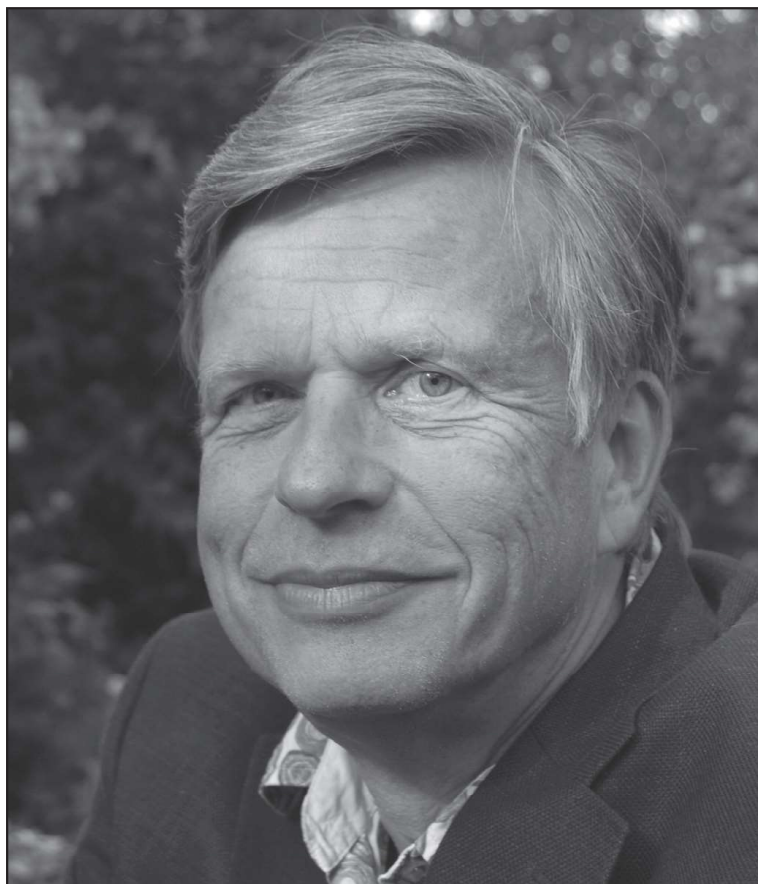

Keld Grinder-Hansen
5. juni 1959 – 1. juni 2019

AF
CHRISTIAN LARSEN

Keld Grinder-Hansen 2014. Foto: privat.

Keld Grinder-Hansen døde efter længere tids sygdom, få dage før sin 60-års fødselsdag. Han nåede dog i løbet af sit virke som historiker og museumsmand samt som ildsjæl at præge dansk uddannelseshistorie og debatten om vores uddannelsessystem, især om folkeskolens rammer og vilkår.

Keld Grinder-Hansen blev født i Algestrup mellem Køge og Haslev, hvor hans forældre, Fredy Hansen og Gudrun Hansen f. Grinder, var henholdsvis skoleinspektør og lærer på den lokale skole. Her voksede han op sammen med sin broder, den senere museumsmand Poul Grinder-Hansen. Efter studentereksamen fra Haslev Gymnasium be-

gyndte Keld Grinder-Hansen på historiestudiet ved Københavns Universitet, hvor han, ligesom sin broder, kastede sig over den ældre del af historien og især numismatikken. Han blev cand.mag. i historie og etnologi i 1987 på et speciale om det numismatiske materiales anvendelighed som kilde til den økonomiske funktion af de civile småbyer („canabae“) i tilknytning til romerske grænsefæstninger i Rhin- og Donau-områderne i de første århundreder efter vor tidsregning. Han fik ansættelse på Den Kgl. Mønt- og Medaillesamling på Nationalmuseet samme år. Sideløbende med ansættelsen fik han skrevet afhandlingen *Den pengebaserede økonomi og møntcirkulation i Danmark i perioden 1241-ca. 1340*, der i 1996 indbragte ham ph.d.-graden. Afhandlingen blev udgivet af Nationalmuseet i 2000.

I 1997 foretog Keld Grinder-Hansen et periodemæssigt skift inden for museumsverdenen, idet han blev chef for det genåbne Dansk Skolemuseum. Museet var grundlagt i 1887 for at udbrede kendskabet til godt, moderne skolemateriel og til gode undervisningsmidler, at drive et pædagogisk bibliotek og at indsamle materiale til belysning af skolens historie, men var blevet lukket i 1934. Efter et langt tilløb lykkedes det at genåbne museet i efteråret 1995 med finansiel støtte fra Undervisningsministeriet, Danmarks Lærerforening (DLF) og Lærerstandens Brandforsikring (LB) i Rådhusstræde 6 i København. Selvom Keld Grinder-Hansen måske ikke var det oplagte valg som chef for et skolemuseum, blev han det hurtigt. Med sit behagelige væsen og sin ligefremme væremåde, med sin faglige grundighed og mange nye ideer satte han sit præg på dansk uddannelseshistorie de følgende to årtier. Huset i Rådhusstræde blev fyldt fra kælder til kvist med skolemøbler, anskuelsestavler, blækhus og skolebøger, og det tidligere skolemuseums genstande kom til ære og værdighed igen. En af hovedindsatserne lå i at besvare de mange faglige forespørgsler og ikke mindst at tage imod de flere tusinde personer, som besøgte museet hvert år. Det blev til omkring 90.000 besøgende i museets levetid, både voksne, der ville huske tilbage på deres egen skoletid, og ikke mindst elever, der fra nær og fjern myldrede ind for at gå i skole „som i gamle dage“. Her var Keld Grinder-Hansen eminent, når han gav den som skolelæreren af den gamle skole i jaket og høj hat med pegepinden lige ved hånden. Og han nød rollen som den brede formidler af skolens historie. Denne historie skulle ikke kun formidles til fagkolleger gennem teoribaserede, akademiske afhandlinger, men til alle, der interesserede sig for skolens vilkår og historie.

Keld Grinder-Hansen gjorde også museet til et omdrejningspunkt for udforskning og formidling af det danske uddannelsessystem. Han og museet blev en af de centrale aktører i dansk uddannelseshistorie 1997-2008 sammen med det uddannelseshistoriske miljø på Dan-

marks Pædagogiske Universitet (DPU) og i det statslige arkivvæsen. Det skete bl.a. gennem et forskningsprojekt og gennem tre til fire større og mindre udstillinger hvert år. Allerede i 1998 kunne museet åbne udstillingen „Javel, hr. minister“ om Undervisningsministeriets 150-års historie, og i museets tiårige levetid blev der arrangeret 25 større eller mindre, forskningsbaserede særudstillinger, der belyste væsentlige, men hidtidige underbelyste emner og spørgsmål i dansk uddannelseshistorie, og som for manges vedkommende resulterede i en antologi, f.eks. udstillingen om fremmedsprogsundervisningens historie i 2001 og bogen *Fremmedsprog i den danske skole* (2002), 100-års jubilæumsudstilling om det moderne gymnasium i 2003 og temaudgave af *Uddannelseshistorie* i 2003 og *I palmernes skygge* (2008), der var en udløber af udstillingen om undervisningen på De Dansk-vestindiske Øer. Museets sidste store projekt blev realskolens historie, finansieret af Danmarks Privatskoleforening om forgængeren, Realskoleforeningen. Realskolerne havde ikke på samme måde som den offentlige grundskole været i fokus i den hidtidige forskning, selvom de spillede en vigtig rolle på det lokale uddannelsesmarked. Projektet resulterede i et tobindsværk på 1000 sider, der udkom efter museets lukning, og hvortil Keld Grinder-Hansen bidrog med bl.a. en interessant artikel om realskolelæreren som lærertype. På tilsvarende vis formidlede han skolens historie i de trykte medier, på folkeskolen.dk og på tv-stationen DK4, hvor han med stor fortællerglæde var med til at sætte aktuelle pædagogiske emner ind i et historisk perspektiv.

Også i Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie spillede han en vigtig rolle, først som menigt styrelsesmedlem og siden, i årene 2004-13, som formand. Han fortsatte bestræbelserne på at udvide selskabets målgruppe og relancere dets tidsskrift *Uddannelseshistorie* for at nå ud til flere læsere samt stabilisere selskabets økonomi. En ny redaktion af tidsskriftet blev udpeget, og en ny, temabaseret årbog blev lanceret i 2006. Samtidig blev forlagsfunktion og medlemsadministration hjemtaget. Omlægningen og relanceringen betød, at der kom ro om økonomien, og at selskabets kræfter blev fokuseret om tidsskriftet.

I 2003 havde Keld Grinder-Hansen formuleret formål og vision med museet: at sikre, registrere og udbygge den skolehistoriske samling, at sikre grundlaget for museets position som hovedmuseum for uddannelses- og skolehistorie og at indtage en position blandt verdens bedste skole- og uddannelseshistoriske museer. Udfordringen var dog, at museets basisbudget forblev uændret. Det var derfor svært at opretholde et højt ambitionsniveau. Det betød, at registreringsefterslæbet ikke kunne indhentes, og planlagte udstillinger kunne ikke gennemføres. I årene op mod 2008 forsøgte museets bestyrelse at få museet integreret i Nationalmuseet uden held, og hertil kom, at LB fjernede

sit tilskud. Da hverken Kulturministeriet eller Undervisningsministeriet ville træde til, lukkede museet med udgangen af 2008. Lukningen og ikke mindst den manglende statslige støtte ærgrede ham, fordi han mente, at museer var en opgave, det offentlige skulle løfte, så museers grundbevillinger ikke var afhængige af tilskud fra private fonde. Museets lukning og Keld Grinder-Hansens overgang til andet arbejde betød også, at en påtænkt funktion som konsulent vedr. undervisningsmateriel og skolehistoriske museumssamlinger på det af Charlotte Appel og Ning de Coninck-Smith redigerede værk *Dansk Skolehistorie* ikke blev realiseret.

Keld Grinder-Hansen forblev dog i skolens verden med en stilling som afdelingschef i Dragør Kommune for skole, fritid, kultur, turisme og erhverv 2009-14. Og hans engagement i den danske folkeskoles udvikling vedblev. Han deltog aktivt i debatten om skolens udvikling og vilkår, hvor han ikke tøvede med at sige sin mening, også om skolereformen i 2013 (som han ikke mente løste skolens problemer eller blev gennemført på en ordentlig måde), men altid på et sagligt grundlag. Der blev også tid til at færdiggøre hovedværket om de danske læreres historie. Han havde lige fra sin ansættelse på skolemuseet forsket i, hvordan lærer- og lærerinderollen var blevet udfyldt gennem historien, og skrevet såvel om enelæreren i landsbyskolen, der engagerede sig i lokalsamfundet (folkelæreren), som om den praksisbaserede faglærer i byernes skoler, hvor faget var fokus for undervisningen. De mange års studier blev samlet i bogen *Den gode, den onde og den engagerede – 1000 år med den danske lærer*, der udkom i 2013 og var formet som en bred fremstilling af lærerens kulturhistorie, henvendt til en almindeligt dannet offentlighed. Værket samlede mange nationale og lokale fremstillinger af lærere og lærerinder til en kulturhistorisk syntese om lærerroller gennem 1000 år: fra degn og skolemester til seminarieuddannet lærer og folkeoplyser, fra enelærer i landsbyskolen til faglærer i købstaden og pædagogisk forsøgslærer, fra lønarbejderlærer til „professionel lærer“ i nutidens mål- og rammestyrede folkeskole.

Efter nogle år som kommunal embedsmand ønskede Keld Grinder-Hansen at vende tilbage til museumsverden, og han tiltrådte i 2014 som direktør for Andelslandsbyen Nyvang ved Holbæk. Her var han med til at udvikle nye events og børneaktiviteter, ligesom han stod i spidsen for udarbejdelsen af museets visionsplan, som ville gøre det til et af de førende historiske oplevelsescentre i Danmark. Han mente, at mange museer levede et lidt for afsondret liv i forhold til resten af samfundet, hvor de i stedet burde stille deres store faglige viden mere til rådighed og være mere udadvendte. Nyvang skulle gennem levendegørelse, sanselig formidling og publikumsinddragelse fortælle om andelstiden, men også give et moderne publikum mulighed for at re-

flektere over nutiden og over, at kulturelle selvfølgheder ikke er naturgivne, men evigt foranderlige. Han nåede dog ikke at realisere disse visioner. Han måtte i november 2018 fratræde chefstillingen grundet alvorlig sygdom. Behandlinger hjalp ikke, og sygdommen fortsatte. Keld Grinder-Hansen fulgte til det sidste med i debatten om den danske folkeskole. I april 2019 havde han således en kronik i *Jyllands-Posten* med den sigende titel: „Folkeskolens fremtid er for vigtig til at blive styret af politiske maveførmelser og lappeløsninger“, hvor han tog folkeskolen i forsvar og kritiserede politikerne bag skolereformen: Folkeskolen skulle ikke styres af politikernes maveførmelser, men på grundlag af evidens og viden.

Æret være Keld Grinder-Hansens minde.